

ոչ մի բանի չեն հաւատում և ոչինչ չեն ուսանում):

28 և 29 յոդ. յաւել. 4 յոդ. ցենդ. ք. գր. հատ. XIV, շարուն. 1876 թ. հիման վերայ վերջնականապէս դադարեցրուած հրատարակութեան հետեւ պարբերական հրատարակութեանը:

1. „Յո“ շարժաթերթը—խմբագիր-հրատարակիչ՝ ուսումնական Վ. Նոյնիս:

2. „Музыкальный мир“ լրագիրը—խմբագիր-հրատարակիչ՝ ատենական քարտուղար Վ. Մանգիլստամ:

3. „Голосъ“ լրագիրը—խմբագիր-հրատարակիչ՝ Ա. Արաբիկի:

4. „Ремесло“ լրագիրը—խմբագիր-հրատարակիչ՝ նահանգական քարտուղար Ս. Աֆանասի:

5. „Московская Газета“ հրատարակիչներ՝ ատենական քարտուղար Վ. Պոգոբիլև և իւր կիներ:

6. „Московская Недѣля“ լրագիրը—խմբագիր-հրատարակիչ՝ պաշտօնավար պոպուլարիստ Վ. Սելիպին:

7. „Przyjacieł Młodzieży“ լրագիրը—խմբագիր-հրատարակիչ Վ. Մալեշևսկի:

„Յո“ լրագրին հաղորդում են Բալթիկից (Սամարի նահանգ) Մոսկովայից արտեղ մի հետաքրքրական դէպք պատահեցաւ ժողովուրդի մէջ լուր է տարածուել, թէ Վոլգայում մի ինչ որ հրէշ է երևացել, որը ըստ երևութիւն մարդու մտով է կերակրւում: Անկարելի է հաղորդել բոլոր այն պատմութիւնները, ինչ որ անուր աչք անշատ հրէշ վերաբերութեամբ նստեցրել հաղորդում էին, որ այդ կենդանին յարձակուել է մի գիւղացու վրայ և լաւանք է նրա ոտը, իսկ մի ուրիշն մատն է պոկել: Դրանով էին և արեւապիտ մարդիկ, որոնք կամենում էին բռնել այդ հրէշին,— և ահա օրերումս այդ հրէշը ուսկանով բռնուեցաւ: Այդ լուրը ամբողջ Բալթիկում տարածուեցաւ և ամբողջ դէպք գետն էր զեմում: ամեն մէկը ցանկանում էր գէթ մի անգամ և հրէշ տեսնելու և ինչ. իրաւ որ հրէշը ահագին մեծութեամբ մի կապուտ ձուկն էր (լոբոյ), Սաւա են, որ մօտ 20 ժողով ծանրութիւն է ունեցել: Սակայն Բալթիկի բնակիչները այժմս զբաղուած են այն հարցով թէ՛ ինչպէս վարուել այդ ձկան հետ, որը, ինչպէս նրանք հաւատացնում են, մարդկային մտով է կերակրուելու եղել: Մասնւ նրա միջոցով անհոգիներ է—մեղք է: Վրէժուցին բոլորն յանձնել հետազոտութեան համար, թէ արդեօք նա կերակրուել է մարդու մտով, թէ ոչ:

էր ինքն իրեն:

Սա էլ ունենալով իւր ամենահաւատարմ ընկերը և հետեւող փորձաօմէն անուումով, իւր, այսպէս ասած՝ երգուել Սանկտս, զանազան չի տեսնուած և չի լսուած անցքեր և գետեր էր պատմում նրան և աւելի ամբապնդում նրա առ ինքը ունեցած հաւատը: Պ. Փորձ-Պոմիլն էլ, իւր տիրոջ պէս, միմիայն անուանեց լուր՝ լուր՝ ասում էր օտարազգի բանաստեղծներին՝ Գեոթէ, Հայնէ, Ելլէր, Ելլիսպի, Պոլշկին, Նիկիտով, Վիկտոր-Զելզո, Դիւմա, Իօսէֆ-Սիւ և այլն, իսկ հայ բանաստեղծներին երբեմն միայն նա ճանաչում, յանձն անարգում և երբեմն պաշտում էր իւր ինքն:

—Այդ օտարազգի ուսմանը հայտն չէ, նա մտաբանում է խաւարամիտների լեզուները: Նա ինչպէս ը, ը, ը, չուով եւս բերել, հետեւող Պ. Ա. արեւելական իւր գետնի դէպքին է միանգամայն լուրհարութեան նահապաղ դառնալ... Պ. Բ. ի մտին այսպէս էր լսուում պ. Ժակ-Սալոյ:

„Ноб. 0603.“ հաղորդում են, որ Մոսկովայի համալսարանի քիմիայի պրոֆէսոր պ. Մարկովիկովը յաւելել է ժամանել և սխել է իւր գետնական հետազոտութիւնները Բալթիկի և Մարեմբիկի նաւթային գործարաններում:

„Каспій“-ի տեղով Բազու ժամանել է պրոֆէսոր Արեմեանիկին, այնտեղի դերքը դիտելու և կլիմայական պայմանները հետ ծանոթանալու նպատակով:

Պետերբուրգից հեռագրում են „Times“-ին, թէ արժանահաւատ աղբիւրներից յայտնի է, որ ռուսաց կառավարութիւնը վճռել է Անդրկասպեան երկաթուղու մինչև Ասխարադ, 137 մղոն տարածութեամբ, մնացած գէլ շինութիւնը աւարտել: Այդ պատճառով հրամայուած է ընդհանր և շինութեան համար անհրաժեշտ իրերը հարաւային գործարանները Վոլգայով և Կասպի ծովով շինութեան տեղը փոխադրել:

„Իրօքս“-ի տեղով վարժապետական ինստիտուտը մտնել ցանկացողներ թիւը չափազանց շատ է եղել այս տարի. բայց դրանցից 15 հոգի միմիայն առաջին դաստիարակ են ընդունուել, որոնցից երկուսը ռուս են և 3-ը վրացի:

Միւսին լրագրին Յիւնիստից հաղորդում են, որ այս տարի Սանկտսում առատ բերք էր սպասուում, բայց կարիտի շնորհիւ բոլորովին փչացաւ: Օգոստոսի 21-ին կարկուտ եկաւ, որից վնաս կրեցին և մի քանի վրացաց գիւղեր:

Խմբագրութիւնս ստացաւ մամուլների ընթերցանութեան համար հրատարակուող „Աղբիւր“ ամսագրի օգոստոս—սեպտեմբեր ամիսները համարները մէկ զբոյցով ամփոփուած: Ներկողը բաժին անուանուած մասումը գետնորդութեան հանգուցեալ օր. Ն. Մարկովսանի (տ. Միլոզյան) պատկերը, և որովհետեւ սեպտ. 17-ին, յիմեռնաց յիշատակի՝ օրն է և երկու տարի առաջ այդ օրը կընթել է օր. Ն. Մարկովսանը իւր երկրաւորը, իւր խմբագրութիւնը սրբազան պարագէ է համարում հանգուցեալի կենսագրութիւնը անելու և մէջ բերելու իւր ժամանակին տեղական մամուլի այդ առթիւ ասած խօսքերը, թէ՛ պէտք է, իւր խմբագրութիւնը չի քաշում այն հանգամանքից, ինչպէս ինքն ասում է,—որ հանգուցեալի ամենամօտիկ անձնաւորութիւն (աստիւր և զեկալարն) է և վերջին հանգամանքը կարող է առել տալ շա-

Բօն-Բօնը, որ կարճ ժամանակից իրեն հետեւող մի երկու անմիտ տղաներով խճճուեցան մարգարեների ուսկանում. նրանք ստանձնում միտնեղի պաշտօնը, մի փոքր հացի համար, թափառում էին գիւղից-գիւղ, քաղաքից քաղաք, այս վերջին տեղերում նրանք ընկերութեան գրքերը ցրողով պաշտօն էին կատարում, իսկ գիւղերում լրենց խնկր ու խելառ քաղաքութիւններով կամ օստիկ ծաղրում էին, ոտ ու գլուխները կողքու շինական մահակները տակ վրէժում և ընկերութեան կամ „եղբայրներ“ գործը աւելի վրջացնում... Հատկանալի է ուրեմն, որ պ. Ժակ-Սալոյը սեպտեմբերին չուէր. նրա մէջ չկար ոչ հաստատարութեան, համարձեցութեան նոյն իսկ խելք... Նա, որպէս զի քաղցից չ'մոռնել, որպէս զի շինական գլխին, անոնց աչքերին, տրտմող ձեռք շրջէ փողոցից-փողոց և զրանով տարացուցանէ, թէ ինքը մէկն է Ռէնանի և Վոլգերի և դրանց նման մեծ-մարդկանցից—գիտնականներից—պատրաստ

տեղին դանազան մեղադրութիւններ (երեւել, մեղադրանք) բարդելու „Աղբիւր“-ի խմբագրութեան վրայ:

Հանգուցեալի մահուան օրը աչքի առաջ ունենալով „Աղբիւր“-ի ասում է. „Աղբ օրը ամեն մի հայ լիւրծ է իւր անդառնալի կորուստը“ և չետոյ, ինչպէս վերջ լիւրցինք, մէջ է բերում հանգուցեալի առթիւ իւր ժամանակին մամուլի յայտնած համալսարանի խօսքերը, իւր կողմից աւելացնելով և կենսագրական տեղեկութիւններ:

Հանգուցեալ օր. Ն. Մարկովսանը սովորել է ս. Գալիլեանի դպրոցում, երբ նա բաղկացած է եղել չորս դասատուներից: Եւստի վարել է նա վարժուհու պաշտօն նոյն դպրոցում և դասեր է տուել մասնաւոր աներում: Զբաւուր ընտանիքի գաւալ լինելով, անտարափոյս, զրկանքներ է կրել կեանքում, բայց այդ արդեւ չի եղել, որ նա իւր աշխատանքութեամբ և առաւ դասերից ստացած արդեւքով հոգացել է սիրով իւր ընտանիքի տարուածը:

Որքան էլ որ մենք աղքատ ենք գործիչներով, այնուամենայնիւ կարող ենք իրեն միլիոնարութիւն ասել, որ մեղանում շատ հայ կանայք կան աւելի աշխատասէր, աւելի շնորհալի, օրոնք դժբաղդարար միշտ միևնոյն ներքութիւններ են կրում և իրենց դառն քրտինքով ձեռք բերած արդեւքով կառավարում են իրենց ընտանիքը և մնում են անկասկածեան մէջ:

Գովել է, որ մամուլը այդպիսի աշխատանքի, ինչպիսին մեզ ներկայանում է հանգուցեալ օր. Ն. Մարկովսանը, չէ մոռնում և նրա լիցիտակը յարգում է. բայց պէտք է ասել, որ մամուլը ունի իւր կասկածները և պատահում է, որ նա աւելի յայտնի և տաղանդաւոր կանանց լիցիտակը ոչ թէ միայն չէ յարգում գէթ մի քանի խօսքով, այլ և մահուան տուրք իւր արդեւքին անգամ զմանում է յայտնելու: Ներկայացուցիւ անիւր մնում է ընթերցողին:

Նախընթաց գիւղերը ժամը 2-ի մօտ տարաբնուութեան համար պատրաստուած մէկ ամբողջ երեսը վայր ընկաւ. և շարուածքը ոչնչացաւ, այդ պատճառով խմբագրութիւնը չ'կարողացաւ չորեքշաբթուայ համարը լոյս հանել:

ԹՂԹԱՎՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նոյնի, 31 օգոստ. Նուրուց Մ. ստորագրութիւնով մէկը պատուական „Նոր-Դար“ լրագրի միջոցաւ կենդանաւոր խօսքերով կրամենում էր արատաւորը քաղաքի երկսեռ դպրոցները, յարձակութեամբ գործող անձանց վերայ, եր-

բեմն անտեղի յարձակում էր և վրձանաւոր հայր Սալոնեանցի գործունէութեան վերայ, որի աշխատութիւնը կողքերը միայն կարող են չը տեսնել: Հոգաբարձուները ևս ազատ չը մնացին դրա յարձակումներից, որոնց օրով ուսումնարանները վայելուէ կարգի մէջ են: Միւսին բանին ենթարկուեցաւ և ուսուցչական բարեկեցիկ խումբը, որի նմանը երանի դաւառական միւս քաղաքներն էլ ունենային:

Վերջ լիւրծ յարձակումները իւր ժամանակին կէտ առ կէտ հերքուցին, այժմ ևս նոյն պարունը յարձակում է քաղաքի քահանաների վերայ. մէկը, ասում է, ապրիլին կին է պահում, այն ևս իւր պաշտօնին է, միւսը արեւոյդ է, երբեքը գիւղերը զգեստաւորու եղած քաղաքի նիւղ անկեղծներն է չափում և ալլա: Մենք այս գործիչներով ուրիշ ասելով չ'ունենք, միմիայն գիտնում ենք պ. Մ. ին և ասում. եթէ իւր գրածը կարող է պաշտպանել գոնէ իւր ասած ստորինի կիսապահ քահանայի վերաբերութեամբ, թող բարեհաճ յայտնել քահանայի անունը, թող յայտնի և իւր խիսկան անունը, ծածկած տեղից յարձակուել և անուանարկել կարող է իւրաքանչիւր անբարեկեցիկ մարդ: Դա տղամարդի գործ չէ: Նթէ մեր գրութիւնը անպատասխան թողնելով Մ. կը շարունակէ իւր գրութիւնը թագցնելու և ապարկել չի դուրս գալ իւր արած մեղադրանքները հաստատելու, այն ժամանակ ընթերցողին է մնում այդպիսի մարդուն արժանի անուն տալը: *)

Ալէքսանդր.

ՄՈՍԿՈՎԱ, 28 օգոստ. „ձեմարանը վախեցե՞ք“ կարդացինք մի օր „Նոր-Դար“-ում և վրդովուած ասում էինք թէ պ. Սալոնեանցի խիստ անարդար կերպով է վարվում, այսպէս շատ մի դառն պիտիմիտական հայացքով նայելով ձեմարանի գրութեանը: Այսօր ամեն մի վրդով իշտէ հասարակաց շահերին նախանձախնդր անձն հոգով դառնացած պիտի խոստովանի, որ ձեմարանը,—այդ մեր աղաչան պարծանք համարուող հիմնարկութիւնը, շատ հետաքրքիր և վրձանաւոր վրձանից, եթէ ուշադրութեան առնէ Սալո Սալոնեանցի հիմնարկատարող գործերը... մատուցել է արդ, այսպէս խօսել այն անձանց գործունէութեան մասին, որոնք կրտսրում են պահպանել աղբի միութիւնը, տուած:

*) Ոչինչ այնքան ցաւալի չէ մեզ համար քան թէ այն, որ մի մարդ ի զուր տեղը զրպարակում է Պ. Մ. ին մնում է քահանայի վերաբերութեամբ տրած մեղադրանքները կամ փոս կոչել կամ հաստատել:

նորդէ նրա յաւաքաղմական քայլերին. բայց մենք ստիպուած ենք այսպէս խօսել այսօր ս. իշմիւրում գործող սուրբ հայրերի մասին: Ուր ենք հասել. ինչպէս սպասենք մի օրէ է յաւաքաղմութիւն մեր հասարակական կեանքում այն ժամանակ, երբ ամենայն համարով, ամեն մի անընդունակ տղա անձնաւորութիւն կարող է մի բարձրագոյն ուսումնարանի, մի ձեմարանի տեսուչ և ուսուցիչ դառնալ, եթէ մի պաշտպան ունի:

Քանի որ մեր հասարակական կեանքում վերք ստանալու, գործի գլուխ անցնելու կախուած է միայն քաղաքական հիւսիսներից, քանի որ ստոր մարդահաճութիւնը տիրող սկզբունք է միջառում, բնական է. որ ձեմարանը, ընդհանր և ազնիւ գործիչները մնան միշտ ստուգում, մոռացուել, կորչել անօգուտ ազգի համար, իսկ կեղծաւոր, շողորթ թիւերով անձնաւորութիւնները հանդիսանան իրեն հասարակաց գործերի օրտացու և յաւաքաղմաց պարագլուխներ: Ինչպէս յայտարարեք, օրինակ, որ գործելու ընդունակ և պատրաստակալութիւն չայտնող երկտարադէպներ Մայր Աթոռի համար ամենահեռնորդ և հաստատ պայմաններ իսկ առաջարկելով չեն կարողանում օգնութիւն ստանալ վանքի դաւաճանից ուսուցիչ պատրաստուելու ձեմարանի համար, մինչդեռ թողնելու են ստանում պանդոս անարժան անձինք: Ինչ կարելի է սպասել այն անձինքներից, որոնք չեն խղճահարկում մի բարձրագոյն աղաչան կրթական ուսուցիչներ հրաւիրելու համար բաւականաւ այսպիսի դատադրութիւններով: „Նայե՛ք թողտու, էն ձեմարանին է, ինչ է, ինչու չենք կանչում, էն ա մարդ է, կանի էլ“: Եւսերենք համար մեր կրթական իւր բերքին էլ: Երբեք չէ Վերալուի բերել տալու չ'հակառակելով՝ բնականաբար իւր պրօտէսէն, իւր Մարկովսի ունի ի նկատի:

Հ. ձեմարանի մասին, որ 2500 ռուբլիով տեսչութիւն պիտի տնէ Ռեդուք, ձեմարանում *), մեր մամուլը միարեւոյ բողոքեց 4. Սիւնիկ վանքի գէթ, Բայց միթէ իրաւ հայ ապագը ոչ մի յարմար անձն չունեցաւ այդ պաշտօնի համար. կարելի է արդեօք հաւատալ Ռեդուք գետ որ մեր սրբազանները կարող էին չը հիտաքրքրուել և չ'մտնալ թէ ի՞նչ կայ հայաց մէջ արժանաւոր պետացու և հրաւիրել մի անցյալ արեւալի, բայց միթէ աւելի քան ձեմարանը:

*) Հասկանալի է, որ ձեմարանը իւր խմբագրող դառնալ, որը կ'ընէ „բոլոր հայ-պարբերական թերթերի պատկը“...

Ի խմբագրող դառնալ, որը կ'ընէ „բոլոր հայ-պարբերական թերթերի պատկը“...

Այս օր մի անհայտ վրդակի քաղաքում, իւր սուտ վրայութիւններով, անտեղի մատնութիւններով ու զրպարտանքներով յայտնի, և ամեն տեսակ հասարակական գործերից ու շրջաններից միանգամայն արտաքուստ, մի երկտարադէպ գիւղացի կայ, որի անունը լրելու ծանօթ մարդը պիտի լինէ զգուշացնելու և չ'մոռնալ խօսքը: Բայց գիտե՞ք թէ ո՞վ է այդ մարդը, դա մեր Ժակ-Սալոնեանցի քահանայի փորձ-Պոմիլի բանաբարու ուսուցիչը:

Կ ր պ է:

Իհանը ն...
լինել օր...
մի քաղա...
կան գոր...
Սենք խ...
նի մասն...
Տէ Հ. ձ...
Նիվոպ...
կին խոս...
Սիւնիկ...
վրէժում...
պատկը...
Սարգսյ...
2000 ռ...
գրեց ար...
133 հա...
մայնա...
քահան...
օրինակ...
մի Պա...
Արդա...
կեր ձա...
էլ ի վե...
գարներ...
սակայն...
թիւնից...
հիւստո...
ժամին...
ման Պա...
իւրիւր...
ընթեր...
Սոյն...
յոց մի...
եթէ ի...
գետնից...
հանգը...
համար...
բարեկ...
սին է...
ժառ...
րեցուց...
յայտն...
ցի շնոր...
բանից...
Սոցո...
անուան...
իւսու Ս...
զանու...
թիւնն...
հաստա...
թիւնից...
գիւղաց...
գետնի...
սին ձա...
սին ձա...
հաւաք...
թիւն...
113—...
սարգ...
սուր չ...
մութի...
Խան...
մոնի...
եկեղե...
ներն է...
այդչե...
գաւառ...
մոնի...
լրելու...
նախկ...
Հայ...
մը ի...
Հուպ...
Հայկ...
հայ...
թորձ...
(*) Ժա...
պաշ...
մակ...
սակ...
թորձ...

ծամաստուծիւն վաստակել, այն ժա-
մանակ ազատամիտ կուսակցութեան
հետեւողները կաջող են պաշտպանել և
ուրիշ կուսակցութեանց կանդիդատնե-
րին, միմիայն կանխօրէն նրանց հա-
մաձայնութիւնը լիմանալով՝ մի քանի
հարցերի վերաբերութեամբ, զոտնք

Типографія А. А. Михельсона Гл. про., д. № 12.